

vergadering **C163**
zittingsjaar 2022-2023

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening
en Energie

van 8 maart 2023

(Een aantal sprekers namen mogelijk deel via videoconferentie.)

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Staf Aerts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de opmaak van een nieuw Vlaams en een nieuw Nationaal Energie- en Klimaatplan – 1412 (2022-2023)	3
VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de dreigende overbelasting van het elektriciteitsnet door de opgedrongen versnelde elektrificatie – 1679 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de studie van de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt inzake de uitbouw van de netten in de energietransitie – 1681 (2022-2023)	6
VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de bestraffing van personen die een digitale meter weigeren en de discriminatie van personen die een bekabelde digitale meter aanvragen – 1682 (2022-2023)	14
VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de verloren rechtszaak van de minister tegen het capaciteitstarief – 1747 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het arrest van het Brusselse hof van beroep inzake het capaciteitstarief – 1768 (2022-2023)	18

VRAAG OM UITLEG van Staf Aerts aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de opmaak van een nieuw Vlaams en een nieuw Nationaal Energie- en Klimaatplan – 1412 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Bruno Tobback

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): Minister, tegen de zomer moet België een nieuw ontwerp van Nationaal Energie- en Klimaatplan indienen bij de Europese Commissie. Dat plan zou een geïntegreerd plan moeten zijn waarin Vlaamse, Waalse, Brusselse en federale inspanningen maximaal op elkaar worden afgestemd. Op die manier zouden we een geloofwaardig antwoord moeten bieden op de vraag van Europa en van de hele samenleving, hoe we als lidstaat onze klimaatdoelstellingen zullen halen.

Wat het Vlaams Klimaat- en Energieplan (VEKP) betreft is nog steeds een herziening van het vorige plan van december 2019 aan de orde, met al zeker de verwerking van de bijkomende maatregelen die de Vlaamse Regering besliste eind 2021 en die werden vastgelegd in de visienota van 5 november 2021 betreffende bijkomende maatregelen voor het klimaat, met het oog op het behalen van de scherpere doelstelling inzake de vermindering van broeikasgassen met 40 procent.

In antwoord op mijn voorgaande vraag in juni 2022 over de samenwerking rond energie en klimaat, antwoordde u dat u niet echt wilt investeren in een compromis met de andere entiteiten. U sprak zelfs de vrees uit dat het overleg als gevolg zou hebben dat er helemaal niets zou gebeuren. U gaf aan dat de regio's in eerste instantie bevoegd zijn en dat het dan ook logisch is dat het nationaal plan een samenvoeging is van regionale plannen. Maar tegelijk gaf u ook aan dat er afstemming nodig is tussen de verschillende entiteiten in dit land. Voor een aantal materies is Vlaanderen ook vragende partij. U gaf zelf het voorbeeld om te komen tot een taxshift van fossiele brandstoffen naar elektriciteit. Maar het geldt evengoed voor de beslissing om vanaf 2029 enkel nog elektrische wagens te laten verkopen, voor de verlaagde btw op sloop en heropbouw, de afschaffing van subsidies voor fossiele brandstoffen of extra recyclagenormen voor verpakkingen.

Rond de lastenverdeling inzake de Belgische klimaat- en energiedoelstellingen voor het begin van de periode 2021-2030, met name de eerste twee jaren 2021 en 2022, en de verdeling van de federale opbrengsten uit de veiling van emissierechten voor de jaren 2015 tot en met 2020, werd intussen wel een akkoord bereikt, dat zopas door de regering werd goedgekeurd en dat binnenkort aan dit parlement zal worden voorgelegd. Maar een totaalakkoord over de hele periode tot 2030 is er nog niet. In dit verband heb ik een aantal vragen, minister.

Wanneer zal de definitieve versie van het Vlaams Energie- en Klimaatplan rond zijn? Zal dat plan meteen aan dit parlement worden overgemaakt? Hoe ziet u de timing voor de totstandkoming van het Vlaamse luik?

Worden in het nieuwe Vlaams Energie- en Klimaatplan alle bijkomende maatregelen, beslist in november 2021, geïntegreerd? Worden ook nog nieuwe maatregelen opgenomen, bijvoorbeeld rekening houdend met de verdere Europese besluitvorming of met de hoorzittingen en gedachtewisselingen met de bevoegde ministers en de vele experts die intussen plaatsvonden in de Commissie Vlaams Energie- en Klimaatplan in dit parlement?

Hoe vindt de afstemming plaats met de andere gewesten en de federale overheid om ervoor te zorgen dat dit echt een geïntegreerd plan is waarin effectief alle klimaatdoelstellingen worden gehaald?

Wordt er verder onderhandeld over de lastenverdeling voor de verschillende klimaatdoelen voor de hele periode tot 2030? Wanneer verwacht u een doorbraak te bereiken? Is een akkoord hierover geen voorwaarde om ook de regionale klimaatplannen tot 2030 te kunnen finaliseren?

Pas in de zomer van 2024 moet de definitieve versie van ons Nationaal Klimaat- en Energieplan ingediend worden. Het Vlaamse plan maakt daar deel van uit. U sprak in de vorige antwoorden over ruimere inspraakmomenten en publieke participatie die zouden plaatsvinden in 2023. Wanneer en hoe worden die het komende jaar gepland?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Dank u wel, collega Aerts. Uiterlijk 30 juni 2023 verwacht de Europese Commissie de ontwerpversie van het geactualiseerde Nationaal Energie- en Klimaatplan (NEKP). Ik hoop uiterlijk in de loop van april een akkoord te vinden binnen de Vlaamse Regering over de nieuwe versie van het Vlaamse plan. We zien dat er in sommige sectoren nog geen klimaatmaatregelen zijn genomen, daar moet een tandje bijgestoken worden. Zodra er een akkoord is binnen de Vlaamse Regering zal het plan uiteraard worden overgemaakt aan dit parlement.

De actualisatie van het VEKP omvat inderdaad onder meer de integratie van nieuwe maatregelen die sinds de goedkeuring van het originele plan in 2019 genomen zijn. Daarnaast zullen ook de definitief goedgekeurde elementen uit het 'Fit for 55'-pakket worden meegenomen. Elementen waarover momenteel nog geen definitieve beslissing genomen is op het Europees niveau, worden volgend jaar meegenomen bij de definitieve update van het VEKP. Aangezien het momenteel nog wachten is op de aanbevelingen van de Commissie VEKP kunnen deze nog niet meegenomen worden in de ontwerpactualisatie. Maar ik engageer mij uiteraard wel om deze aanbevelingen ter harte te nemen in het kader van de definitieve update van het plan in 2024.

De afstemming over de opmaak van het Nationaal Energie- en Klimaatplan verloopt via de Nationale Klimaatcommissie en het Energieoverleg (ENOVER), het energieoverleg tussen de federale staat en de gewesten. De voorbereidingen op administratief niveau verlopen constructief. Momenteel werken de entiteiten nog volop aan hun eigen actualisatie van het Energie- en Klimaatplan. Daarna zullen we bekijken hoe we de maatregelen integreren. De opmaak van het nationaal plan zal dus pas op kruissnelheid komen in een volgende fase, in de maanden mei en juni.

Zoals u weet heb ik vorig jaar reeds een eerste akkoord over de lastenverdeling 2021-2030 kunnen sluiten. Sinds begin dit jaar heeft het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest mijn rol als voorzitter van de Nationale Klimaatcommissie overgenomen. Zij leiden dan ook de onderhandelingen over de resterende elementen van de lastenverdeling. In februari 2023, vorige maand, vond in dit kader reeds een eerste overleg plaats tussen de kabinetten van de betrokken ministers. Dat was constructief.

Ik zie het lastenverdelingsakkoord niet als een voorwaarde om de regionale plannen op te maken. Ik zie het eerder omgekeerd. Op basis van een goedgekeurd Vlaams Energie- en Klimaatplan, heb ik een duidelijk mandaat van de Vlaamse Regering om de verdere lastenverdelingsonderhandelingen te voeren.

In de aanloop van de definitieve update van het VEKP zal op basis van de goedgekeurde ontwerpversie van het VEKP een Vlaamse publieksbevraging georganiseerd worden.

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): Deze vraag was eigenlijk voor de vorige commissie bedoeld, ik had ze ook kunnen omzetten naar een schriftelijke vraag, maar dat heb ik niet gedaan. Waarom niet? Omdat er intussen ook een advies is van de zeven adviesraden over heel België, waaronder de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen (Minaraad) en de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV). Zij benadrukken dat een heel aantal zaken, vooral wat betreft governance, beter moeten zijn dan de vorige keer. Het moet vooral beter op elkaar worden afgestemd.

De deadline voor de deelstaten is, als ik me niet vergis, eind maart. Die gaat nu naar april. Ik vermoed dat het eind april wordt, want begin april is er paasvakantie. *(Opmerkingen van minister Zuhal Demir)*

Is er dan nog voldoende tijd om dat op elkaar af te stemmen?

Ik ben verheugd dat er evolutie in uw antwoord zit, vooral wat de samenwerking betreft. Dat maakt me blij. Hoe zullen we dit halen? Is het nog mogelijk om die federale sokkel uit te werken in de laatste twee maanden? Tegen eind juni van dit jaar moet het er immers liggen.

U verwijst naar de publieksbevraging. Wordt die voorzien in het najaar, na de indiening van het eerste ontwerpplan, of komt die nog ervoor? Op welke manier is er dan nog ruimte voor aanpassingen?

Het is de bedoeling om een zo goed mogelijk plan in te dienen. We verwachten van studenten dat ze voor de eerste zit gaan. We zijn het, in Vlaanderen en in België, aan onszelf verplicht om ook voor de eerste zit te gaan met de indiening van een goed klimaatplan bij de Europese Commissie.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: We zijn als coördinerend kabinet alle andere kabinetten aan het consulteren om te zien waar we staan met de maatregelen die in het oorspronkelijke plan zaten. Uiteraard zal dat nog moeten worden bijgestuurd. We zijn enorm afhankelijk van andere ministers en van wat zij willen doen binnen hun bevoegdheidsdomeinen.

Zoals ik heb gezegd zijn er sectoren die op dit moment nog niet veel klimaatinspanningen hebben gedaan en waar dat allemaal heel gevoelig ligt. Maar bon, ik denk dat het ondertussen wel tijd is om ook in die sectoren de transitie te maken. Dat zal ook voorwerp uitmaken van de gesprekken die we in de regering zullen voeren.

Wat de timing betreft zeggen onze mensen dat twee maanden krap is, maar dat het wel voldoende moet zijn om tot een nationaal plan te komen.

De publieksconsultatie zal gebeuren op basis van het ontwerpplan. Die start in het najaar.

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): Ik dank u voor uw antwoorden.

Uiteraard is klimaat voor een stuk een horizontale bevoegdheid, net omdat het alomvattend is voor de hele Vlaamse Regering, maar ook voor de samenleving. Dus ik hoop dat u als minister van Klimaat, maar ook de hele Vlaamse Regering, beseft dat het een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid is. Het is een klimaatakkoord van de hele Vlaamse Regering en de verantwoordelijkheid van elke Vlaamse minister om binnen zijn of haar bevoegdheidsdomeinen het onderste uit de kan te halen.

Ik hoop dat er eind april een goed klimaatplan zal voorliggen, waar elke minister zich ten volle achter kan scharen zodat er werk van kan worden gemaakt, alleszins in dit stukje Vlaanderen waar wij bevoegd zijn. Ik reken op een goede inzet, want dat is meer dan ooit nodig.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de dreigende overbelasting van het elektriciteitsnet door de opgedrongen versnelde elektrificatie
– 1679 (2022-2023)**

**VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de studie van de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt inzake de uitbouw van de netten in de energietransitie
– 1681 (2022-2023)**

Voorzitter: de heer Bruno Tobback

De voorzitter: Dankzij de gigantische investeringen in ons datanetwerk in het recente verleden kan collega Van Rooy zijn vraag van thuis uit stellen.

De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Ik merk toch heel af en toe haperingen. Laat ons hopen dat dat in dezen niet het geval is. Minister, op 1 februari 2023 stelde ik u kritische vragen over de versnelde elektrificatie van het wagenpark. U beweerde dat een verplichting om elektrisch te rijden niet aan de orde is. Dat is toch wel frappant, want in het klimaatakkoord van november 2021 wordt gesproken van een razendsnelle transitie naar zogenoemde zero-emissiewagens. Met name dus dat er vanaf 2029 geen nieuwe brandstofwagens meer zouden mogen worden gekocht. De facto zal dit natuurlijk betekenen dat mensen vanaf 2029 massaal elektrische wagens met een lithiumbatterij zullen moeten kopen.

Dat die elektrificatie van het wagenpark vele problemen veroorzaakt, is evident: groeiende afhankelijkheid van China, grote milieuschade door de ontginning van lithium, en natuurlijk last but not least een hoog kostenplaatje voor de burger – met name de batterijwagen zelf en de laadinfrastructuur.

Een bijkomend en fundamenteel probleem is niet alleen de enorme hoeveelheid extra elektriciteit die nodig zal zijn, maar ook de transportcapaciteit voor die elektriciteit. Oftewel: ons elektriciteitsnetwerk. De Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG) heeft onderzocht of ons elektriciteitsnet klaar is voor die energietransitie. En wat blijkt? Zonder gigantische investeringen slibt het Belgisch elektriciteitsnetwerk dicht. Maatregelen om elektriciteit zogenaamd efficiënter te gebruiken, zoals het degoutante en onrechtvaardige capaciteitstarief, zijn slechts een druppel op een hete plaat. Niet alleen de energiebevoorrading, maar ook ons elektriciteitsnet zal dus verre van toereikend zijn.

Vandaag is de kans op overbelasting nog klein, maar de razendsnelle elektrificatie die u wilt doorvoeren, minister, zoals dus de verplichte elektrische wagens en warmtepompen, zal tot enorme problemen leiden. Tegen 2030 dreigt tot 48 procent van het elektriciteitsnetwerk overbelast te raken, tegen 2050 kan dat zelfs oplopen tot 81 procent. Tegen 2030 dreigt tot 54 procent van de transformatoren overbelast te raken en tegen 2050 zelfs 85 procent. Ook de elektriciteit opgewekt door zonnepanelen verergert dit probleem. Daarom zijn dus enorme investeringen nodig. Hoeveel exact kan of wil de VREG niet zeggen, maar Fluvius kwam na een

berekening uit op 7 miljard euro aan reguliere investeringen tot 2032. Om de energietransitie voor te bereiden komt daar 4 miljard euro bovenop: 3 miljard euro voor laagspanning en 1 miljard euro voor middenspanning. Het zou voor een gemiddeld gezin neerkomen op minstens 25 euro extra per jaar. De kans dat het meer wordt, lijkt groot te zijn.

De VREG stelt voor aan 'goed beleid' te doen, zoals, ik citeer: "Mensen ertoe aanzetten om hun elektrische auto aan een lager vermogen op te laden", "De elektrische auto op het werk opladen", "Elektrische auto's elektriciteit aan het net laten leveren op piekmomenten", enzovoort. Ik heb gisteren nog een krantenartikel gelezen over wat mensen allemaal zouden moeten doen en in de gaten houden en uitrekenen wat betreft hun apparatuur. Dit soort ideeën toont dus aan dat die elektrificatie niet alleen onrealistisch is, maar mensen zal opzadelen met steeds meer problemen en kopzorgen. Alleszins zal dit alles wat de VREG voorstelt, dus die elektrische auto's aan een lagere spanning en een lager vermogen opladen enzovoort, geen soelaas bieden. Volgens de VREG is, ik citeer: "In alle gevallen het aantal netcomponenten dat tegen 2050 versterkt moet worden, aanzienlijk."

Vandaar dus de volgende vragen, minister.

Kunt u het onderzoek van de VREG toelichten en zeggen wat u eruit concludeert voor uw klimaat- en energiebeleid?

Vindt u nog altijd dat die razendsnelle elektrificatie, die door u wordt opgelegd, een goed idee is? Vindt u niet dat het risico op stroompannes en overbelasting van het net te groot zal worden?

Minister, kunt u garanties geven aan de bevolking dat die razendsnelle elektrificatie niet zal leiden tot black-outs of een aantal moeilijke en absurde maatregelen die mensen zullen moeten nemen om overbelasting te vermijden?

Tot slot, minister: hoeveel extra euro's acht u toelaatbaar om doorgerekend te worden in de energiefactuur ten behoeve van die razendsnelle elektrificatie die u oplegt?

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (cd&v): Een vraag over eenzelfde onderwerp, maar een iets andere toon in de vraagstelling dan collega Van Rooy, denk ik. De aanleiding is een studie die op vraag van de minister via de VREG is uitgevoerd, waarbij gekeken werd naar de impact van de energietransitie op het distributienet in Vlaanderen. Met steeds meer elektrische auto's, warmtepompen en zonnepanelen zal dat net uiteraard anders gebruikt worden en anders belast worden. Voor de studie werkte de VREG samen met het Vlaams Energie- en Klimaatagentschap (VEKA), Fluvius en de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO). De resultaten werden een paar weken geleden bekendgemaakt.

De VREG concludeert dat er zich vandaag zelden een problematische overbelasting op het laagspanningsnet voordoet, dus dat dat net prima beheerd en uitgebouwd is tot op vandaag. Alleen dreigen er zonder extra maatregelen tegen 2030 wel overbelastingen te komen, op 20 tot 48 procent van de elektriciteitskabels, afhankelijk van de snelheid van de elektrificatie. Tegen 2050 wordt dat dan 57 tot 81 procent. Een gelijkaardig verhaal dreigt voor de transformatoren.

Door het nemen van gerichte beleidsmaatregelen kunnen we de nodige investeringen in het distributienet weliswaar tot een minimum beperken, maar niet volledig vermijden, zo zegt toch de studie. Fluvius stelde eerder al dat indien er geen extra maatregelen komen om het net efficiënter te gebruiken, de prijs van bijkomende investeringen voor de energietransitie stijgt van 4 naar 6 miljard euro.

Onder andere sturing in het laadgedrag van elektrische wagens, extra steun voor de aanleg van warmtenetten, dynamische contracten en 'time of use'-distributienettarieven kunnen de hoeveelheid investeringen beperken. Hoewel alle voorgestelde maatregelen een positief effect hebben op de toekomstige netbelasting, is in alle gevallen het aantal netcomponenten dat tegen 2050 versterkt moet worden, aanzienlijk. Er zullen hoe dan ook investeringen nodig zijn in het net.

Dat is op zich niet uitzonderlijk natuurlijk: de elektrificatie waar we voor staan – van onze economie en onze samenleving – is vergelijkbaar met de industriële revolutie, waarbij fossiele brandstoffen werden geïntroduceerd in onze economie. Als we de vele miljarden euro's investeringen zouden gaan tellen die ooit gedaan zijn om pijpleidingen, tankstations en dergelijke infrastructuur uit te bouwen, dan is hetgeen waar we hier over spreken peanuts in vergelijking met wat nodig was om de fossiele economie uit te bouwen.

Maar er blijven toch een aantal vragen, minister.

Mijn eerste vraag is over die studie zelf. Welke vraag hebt u exact aan de VREG gesteld? Wat was de bedoeling van de studie? Wat waren de onderzoeksvragen, 'deliverables' en andere instructies voor deze studie?

Welke conclusies trekt u uit de studie? Welke maatregelen uit de shortlist van de VREG beoordeelt u als positief? Welke concrete initiatieven zult u dan ook nemen op basis van die studie, want u hebt die ongetwijfeld niet voor niets besteld?

Fluvius dient elk jaar een investeringsplan te updaten en voor te leggen aan de VREG. Wat zijn de gelijkenissen en verschillen tussen deze nieuwe studie van de VREG en het Investeringsplan 2023-2032 van Fluvius qua opzet, methodiek, resultaten en conclusies? Wat is de meerwaarde eigenlijk van deze aparte studie? Hoe zal deze studie resulteren in aanpassingen van het investeringsprogramma van Fluvius?

Hoe zult u ervoor zorgen dat de nodige werken aan netinfrastructuur niet vertraagd worden door vergunningsprocedures? Wat zult u doen om deze te versnellen, conform het programma 'Vlaamse Veerkracht', waar op dat punt nog wat werk te doen is?

Een duidelijk manco aan de studie is het ontbreken van een concrete becijfering van de investeringen die nodig zijn om het net toekomstbestendig te maken, en in het bijzonder de potentiële besparing die bepaalde beleidsmaatregelen kunnen verwezenlijken. Waarom werd dit niet meegenomen in de studie? Zal dit eventueel in toekomstige studies wel gebeuren?

Tot slot: de VREG zal in de loop van dit jaar een update van de studie uitvoeren om een beter zicht te krijgen op de toekomstige nettoestand en rekening te houden met veranderende omstandigheden. Kunt u meer details geven over welke nieuwe zaken verder onderzocht zullen worden?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Ik heb op 2 oktober 2020 via een brief aan de VREG gevraagd om een studie op te starten die de toereikendheid van de capaciteit van het laagspanningsnet in kaart moet brengen, en ook mogelijke oplossingen moet aanreiken, zowel operationeel als beleidsmatig. Ik heb gevraagd om zowel Fluvius als het VEKA hierbij te betrekken en de mogelijkheid open te laten om hiervoor een externe partner te zoeken. De VREG heeft de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek aangesteld om hen bij deze studie te begeleiden.

Ik concludeer uit het onderzoek dat de simulaties aantonen dat de huidige capaciteit van het net in het algemeen volstaat om vandaag aan de elektriciteitsvraag te voldoen. De studie bevestigt in die zin ook het investeringsplan van Fluvius 2023-2032: het distributienet volstaat vandaag dus, maar het moet worden versterkt in de komende jaren.

Het onderzoek bekeek vier maatregelen, namelijk het stimuleren van het plaatsen van laadpunten op het middenspanningsnet, het stimuleren van trager opladen van elektrische voertuigen op laagspanning, de ontwikkeling van warmtenetten ondersteunen, en het maximaal gebruik van flexibiliteit voor beheer van het laagspanningsnet nastreven.

Op basis van de simulaties en de onderzochte maatregelen, stel ik vast dat in alle gevallen een groot deel van het laagspanningsdistributienet zal moeten worden versterkt. Fluvius maakt hier met zijn investeringsplannen werk van.

Bij mijn aantreden als minister voorzag ik dat meer hernieuwbare energie – die ik als minister ambieer – de decentrale productie sterk moet verhogen. De toenevende elektrificatie zorgt dan weer voor een bijkomende belasting op het net. Om de leveringszekerheid op elk moment te garanderen is voldoende capaciteit van het distributienet nodig. Daarom heb ik einde 2020 de VREG gevraagd dit te onderzoeken.

De externe partij die de VREG onder de arm genomen heeft, zal de VREG bijstaan met de analyse van de modellering van het Fluviusnet en de assumpties voor het toekomstig gebruik ervan. Het betreft een opdracht voor drie jaar.

De studie van de VREG moet dan ook voor een stuk worden gezien als een onafhankelijke controle van de berekeningen, aannames en resultaten uit het investeringsplan van Fluvius. Beide trajecten versterken elkaar en uiteraard is er wisselwerking tussen de bevindingen van het ene traject met het andere en vice versa.

Elektrificatie is belangrijk om minder energie te verbruiken, om onafhankelijker te worden van de import van aardolie en aardgas in het kader van de bevoorradingszekerheid, en om de euro's in eigen land te houden. Ze is ook belangrijk om de klimaatdoelstellingen te halen. Het is daarom belangrijk dat we lokaal geproduceerde elektriciteit kunnen aanwenden om ons te transporteren en te verwarmen.

Eenzijds is er de verplichting die we deze legislatuur aan Fluvius en Elia hebben opgelegd om hun investeringsplannen na consultatie ter goedkeuring voor te leggen. Anderzijds hebben we een kader gecreëerd voor de inzet van flexibiliteit om investeringen te vermijden of uit te stellen. De combinatie van tijdig investeren en investeringen vermijden of uitstellen waar mogelijk moet ervoor zorgen dat problemen met overbelasting tijdelijk en beperkt zijn. Het is aan de netbeheerders om dit waar te maken en aan de regulator om hierop toe te zien.

Het investeringsplan van Fluvius houdt rekening met dezelfde evoluties en aannames als deze in de studie van de VREG. Fluvius moet er met die investeringsplannen voor zorgen dat onze netten niet overbelast zullen geraken. Ik verwacht dat Elia in een volgende update van de investeringsplannen voor de Vlaamse Elianetten zijn aannames ook maximaal in lijn brengt met de Vlaamse doelstellingen.

De bevoorradingszekerheid is vooral een federale bevoegdheid. Uiteraard heeft Vlaams beleid dat investeren in hernieuwbare energie ondersteunt, meer energie-efficiëntie nastreeft en via het Flexibiliteitsplan 2025 meer flexibiliteit ontsluit hierin een belangrijke ondersteunende rol.

Ten slotte is de toekomst van kernenergie in Vlaanderen maar ook in onze buurlanden belangrijk. Ik ben dan ook verbaasd dat België geen effectief lid is van de

'nucleaire alliantie' waar twaalf landen en de Europese Commissie aan deelnemen. Ik zou dat wel gedaan hebben, maar bon.

Wat uw zesde vraag betreft: u weet dat het de regulator is die bevoegd is om te bepalen welke investeringen nodig zijn en om de tarieven te bepalen. Dat is zijn bevoegdheid.

De zevende vraag ging over vergunningsprocedures. Voor veel kabelwerken is er inderdaad een vrijstelling van vergunning. Dat is natuurlijk niet het geval voor de plaatsing van distributiecabinen. De vergunningsprocedure duurt 120 dagen. Ik denk niet dat daar veel versnelling mogelijk is, maar uiteraard willen we bekijken waar we kunnen versnellen.

Voor de aanleg van grote trajecten, zoals ondergrondse hoogspanningskabels, is natuurlijk wel een vergunning nodig en vaak ook een milieueffectrapport (MER). Dit gaat vaak over grote afstanden met mogelijk veel bezwaren, maar ook soms met grote impact op natuur- en bosgebieden. De opmaak van een dergelijke aanvraag en een MER vereist dan ook de nodige tijd. Vaak is ook de realisatietermijn bij de uitvoering lang, omdat er geregeld moet worden onteigend en deze procedures lang kunnen aanslepen.

Wat betreft de achtste vraag, in verband met een manco in de studie ten gevolge van het ontbreken van een concrete becijfering van de investeringen die nodig zijn om het elektriciteitsnet toekomstbestendig te maken en waarom dat niet meegenomen werd in de studie, denk ik dat u die vraag rechtstreeks aan de VREG moet stellen.

De negende vraag, waarin u vraagt of ik meer details kan geven in verband met de uitspraak van de VREG dat ze in de loop van dit jaar een update van de studie zullen uitvoeren, denk ik dat u ook deze vraag aan de VREG moet stellen. Ook deze vraag is voor de VREG bedoeld.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Minister, u hebt volgens mij niet geantwoord op de vraag hoeveel extra euro's u toelaatbaar acht om doorgerekend te worden in de energiefactuur ten behoeve van de elektrificatie. Uit uw antwoord blijkt dat u die toch wel wilt doorzetten. Ik had daar graag een heel duidelijk antwoord op gekregen. Er wordt nu gesproken van minstens 25 euro per jaar. Ik vrees, ik heb dat al gezegd, dat dit veel meer zal worden. Ik vrees dat die elektrificatie niet alleen voor bijkomende kopzorgen zal zorgen bij mensen, want zij zullen een auto op een laag vermogen moeten gaan opladen, ze zullen de auto moeten gaan gebruiken als een rijdende batterij, en ze zullen moeten nadenken of ze toch niet beter de auto op het werk opladen. Vooral de kostprijs interesseert mij, en dan vooral wat u toelaatbaar acht. We hebben maanden over de energiefactuur gedebatteerd. U probeert daar dingen uit te halen maar u doet dat veel te weinig, de factuur blijft te hoog. Het blijft een tweede belastingbrief. Dus, heel concreet: hoeveel euro's vindt u toelaatbaar om de energiefactuur te laten stijgen als gevolg van de investeringen die nodig zijn in het elektriciteitsnet ten behoeve van de door u opgelegde elektrificatie?

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (cd&v): Dank u wel voor de antwoorden, minister. Het is goed dat u die studie besteld hebt in 2020. Fluvius moet een investeringsplan maken, de VREG moet zijn werk doen, we moeten zorgen dat we vanuit de Vlaamse overheid daar ook een duidelijke stem in kunnen vertolken. Het is een bijzonder belangrijk debat, want het gaat over zware investeringen, over aanzienlijke kosten, en over een heel belangrijk maatschappelijk en economisch project natuurlijk. We

moeten er met name voor zorgen dat de energiebevoorrading altijd verzekerd is. Misschien niet in productie, maar minstens toch in distributie en levering.

Ik begrijp dat u zich akkoord verklaart met het investeringsplan zoals Fluvius dat vandaag voorlegt op basis van deze studie. Zijn er nog procedurele stappen te zetten, eventueel in overleg met de VREG, om dat plan effectief formeel goed te keuren? Hoe ziet die procedure eruit? Dat is een eerste bijkomende vraag.

U bent nogal snel gegaan over het aspect van het versnellen van vergunningen en procedures. Voor een aantal elementen is dat uiteraard niet zo moeilijk, bijvoorbeeld voor een cabine. Maar het is toch een belangrijke pijler in het plan 'Vlaamse Veerkracht', waarvan de verwachtingen op dit moment als een van de weinige nog niet zijn ingelost. U zou namelijk een plan op tafel leggen om de vergunningprocedures te versnellen, net met het oog op de elektrificatie en energietransitie waar we voor staan. In het plan Vlaamse Veerkracht is dat punt 159. De vraag is wat de timing daarvan is? De Europese Commissie komt vandaag nog met voorstellen om een versnelde vergunningsprocedure mogelijk te maken voor investeringen in het kader van de energietransitie, waarbij men een maximumtermijn van achttien maanden vooropstelt. Dit lijkt me dus een heel belangrijke werf, waar we met de Vlaamse Regering werk van moeten maken. Kunt u uw plan van aanpak hieromtrent wat toelichten?

Tot slot, wat betreft de financiering van de energietransitie heeft Fluvius een enorme investering te doen. Op welke manier vindt u dat dit het best gebeurt? Vanwaar moeten volgens u de centen komen om deze investeringen te doen?

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Dank u voorzitter, en dank u aan de vraagstellers en de minister voor het antwoord.

Minister, zoals u beter weet dan eender wie, zijn dingen in het energiebeleid zelden simplistisch of simpel en eenvoudig. Collega Van Rooy spreekt over de elektriciteitsprijs en ook over de energieprijs, en hij gooit die twee door elkaar. Want de essentie is natuurlijk dat als we over elektrificatie spreken, we het energieverbruik weg van fossiele brandstoffen halen en naar elektriciteit brengen, die dan op haar beurt op termijn hernieuwbaar en duurzaam moet worden.

U hebt ongetwijfeld ook kennisgenomen van een aantal maatregelen die federaal genomen zijn om de mogelijkheid van een taxshift in te bouwen. Dat wil zeggen: de belastingen op elektriciteit – propere elektriciteit – verminderen en die op de vervuilde energie laten stijgen. Ik denk dus dat de vraag ook moet zijn op welke manier wij die energietransitie, waarbij er een verschuiving zal zijn van fossiele brandstoffen naar meer elektrificatie, ik denk ook aan warmtepompen, sociaal rechtvaardig kunnen krijgen en hoe wij meer mensen daarvan kunnen laten profiteren.

Collega Van Rooy, het is niet het parlement en ook niet de minister die economische prognoses maakt, maar gerenommeerde economische agentschappen geven aan dat de kostprijs van elektrische voertuigen de komende tien jaar dramatisch gaat dalen. Dus ik denk niet dat het onze taak is om dan daartegen verzet op te bouwen.

Mijn belangrijkste vraag is, minister, en die sluit wel een beetje aan bij die van de twee vorige sprekers: op welke manier kunnen we die transitie financieren, met inbegrip van een aanpassing aan de infrastructuur, zonder dat dat sociaal onrechtvaardig zou zijn?

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Dank u. De vraag is inderdaad wat het mag kosten. Of wat zal het kosten? Maar dan denk ik ook dat we moeten kijken naar het totaalplaatje, en dat hebben we nog niet altijd bij de hand. Want wij spreken altijd over het gedeelte van Fluvius, en wij kunnen dat dan wel proberen in te calculeren via door ons en via de Vlaamse overheid bestelde studies. In onze factuur zit echter ook een federaal gedeelte, dus het transportgedeelte, en daar hebben we niet altijd zicht op.

Moeten we er niet voor zorgen dat alles geïntegreerd wordt in de verhoging van de kostprijs, ook het Ventilushoofddoel, dat ook geld zal kosten, dat ook betaald moet worden? Straks komt er nog een ander project dat ook betaald zal moeten worden. Dus mijn vraag is eigenlijk of we dit niet beter kunnen integreren in het totale kostenplaatje, in plaats van ons enkel te focussen op het gedeelte van Fluvius.

Bruno Tobback (Vooruit): Ik zie geen andere mensen die willen tussenkomen, ik wil mijzelf dan nog wel even aansluiten.

Minister, het voorbije jaar en de voorbije twee jaar hebben ons toch wel getoond dat we niet alleen moeten kijken naar de kostprijs van de investering, maar even goed naar wat het zal opbrengen. De hernieuwbare energie die we hier produceren – en alle elektriciteit die we hier in de meeste gevallen produceren, als we het kunnen doen met niet-geïmporteerde grondstoffen – is vele malen goedkoper dan wat we moeten importeren, zeker aan fossiele brandstoffen. Dat hebben we de voorbije jaren en zeker het voorbije jaar gezien.

Dus als een versterking van het elektriciteitsnet kan helpen, of nodig is om die hernieuwbare productie – die vele malen goedkoper is voor de klanten, voor de mensen, voor de burgers en de gebruikers – hier te kunnen uitbreiden, dan is dat een investering die rendeert, en die vele malen meer gaat opbrengen dan die 25 euro per gezin, als het correct gebeurt. En wie het echt graag duur wil, kan ook voor nucleaire energie gaan natuurlijk, dan kost het nog wat meer, maar dat is een andere discussie die ik niet met deze discussie wil mengen.

Dus in die zin doet collega Van Rooy met zijn weerstand tegen elektrificatie mij een beetje denken aan iemand die vindt dat we auto's moeten ontmoedigen omdat we anders te veel wegen moeten aanleggen. We worden wel beter, en de meeste gezinnen worden wel beter als we kunnen elektrificeren, omdat dat een kans geeft om veel goedkoper energie te kunnen hebben in de eigen woning en in het eigen leven. Maar het is wel zo dat het inderdaad een gigantische investering zal zijn en dat Fluvius wel berekent over hoeveel miljarden het gaat, maar dat het niet heel duidelijk is van waar die miljarden gaan komen.

Dus ik stel een concrete vraag: heeft de Vlaamse Regering daar zelf enig zicht op? Of om het nog simpeler te maken: heeft de Vlaamse Regering een plan om zelf aan dat kapitaal een bijdrage te leveren en daarmee zelf die investering te ondersteunen? Want als het alleen de gemeentelijke aandeelhouders van Fluvius gaan zijn die dat moeten ophoesten, dan lijkt mij dat nogal onwaarschijnlijk, hoe snel of hoe traag het ook moet gaan. Dus tot daar mijn vraag.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Dank u voorzitter. Hoeveel mag de versterking van het net kosten? Natuurlijk minimum het noodzakelijke, de hele energietransitie kost geld. Ik denk dat iedereen dat wel beaamt. Naast investeringen hebben we natuurlijk ook de daling van het verbruik, ik denk dat we dat ook moeten onderlijnen.

Door meer wind- en zonne-energie, en hopelijk ook door het verlengen van de kerncentrales, zal de kostprijs van elektriciteit verlagen. Het doel moet zijn dat de

totale factuur betaalbaar blijft, en nog beter dat die factuur daalt. Het investeringsplan van Fluvius wordt na consultatie voorgelegd aan de VREG, het is dus de VREG die dit plan goedkeurt.

Ik ben uiteraard akkoord met wat collega Tobback ook zegt: Fluvius zal de volgende jaren veel moeten investeren. Een groot deel komt via de autofinanciering, maar toch zal Fluvius ook extra kapitaal nodig hebben. Dit is in eerste instantie een zaak van de aandeelhouders, dus de lokale besturen. Maar u weet dat ikzelf en ook sommige collega's in de regering, vragende partij zijn om Vlaanderen ook mee aan tafel te brengen. We staan voor een heel grote energietransitie, eigenlijk is het te zot voor woorden dat Vlaanderen niet in Fluvius zit, dus we zijn op dit moment ook samen met de aandeelhouders aan het kijken welke opties mogelijk zijn hiervoor.

Door het versterken van het distributienet en het stimuleren van de lokale productie van elektriciteit en warmte besparen we op de invoering van olie en aardgas. Dat zijn ook miljarden per jaar die naar het buitenland gaan, want dat wordt wel eens vergeten, maar ook dat zijn miljardenkosten.

Ik vind het wel belangrijk dat Fluvius in publieke handen blijft. Misschien, zoals ik eerder heb gezegd, moet de Vlaamse overheid overwegen om in beperkte mate, of in welke mate dan ook, toch in het kapitaal in te stappen. Dat moet denk ik bekeken worden met de aandeelhouders vandaag de dag. Maar toekomstgewijs denk ik wel dat we die richting uit moeten.

Met het vereenvoudigen van de regels zijn we begonnen, collega Bothuyne. Er is ook een conceptnota goedgekeurd met alles wat we nog gingen doen om te vereenvoudigen, maar u begrijpt ook dat we al twee jaar bezig zijn met dat stikstof-dossier en dat dat heel veel tijd van onze medewerkers, kabinetsmedewerkers, maar ook van de ambtenaren in beslag heeft genomen. Veel van hen zijn dezelfde mensen die voor de vereenvoudiging van dossiers zorgen. Eenmaal het stikstofakkoord achter de rug is, hoop ik dat we dan met zowel de beleidskaders – want daar waren we ook mee bezig – als met het vereenvoudigen van regels, en ook wat Europa nog gaat doen, snel naar de regering kunnen gaan.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Dank u, voorzitter. Het is vermoeiend om altijd mijn tijd te moeten besteden aan het voor de zoveelste keer weerleggen van de woorden die dan in mijn mond worden gelegd. Ik verzet mij tegen de verplichting van elektrische wagens, ik verzet mij tegen het verbod op brandstofwagens. Ik zet mij met andere woorden in voor keuzevrijheid, een woord dat u in deze commissie al lang niet meer kent, dat weet ik, maar leg alstublieft geen woorden in mijn mond.

Ik stel mij inderdaad ook vragen bij die batterijwagens die voor een enorme afvalberg zullen zorgen. Dat weet iedereen, u ook. U wilt dat blijven negeren. Ze zullen voor een toenemende afhankelijkheid van China zorgen, maar dat vindt u blijkbaar prima.

Nu, ik stel alleen maar vast dat door iedereen die hier tussenkomt, inclusief de minister, wordt gezegd dat het ooit geld zal opleveren, dat het voor de consument, voor de Vlaming ooit goedkoper zal worden door die elektrificatie. De vraag is wanneer. Ik zit daarop te wachten. Ik kijk er met grote ogen naar. Mensen worden eigenlijk alleen maar opgezaaid met meer facturen, een duurdere wagen. Die nemen ook niet af in prijs, mijnheer Schiltz, dat zien we, de grondstoffen worden zo schaars dat die auto's eigenlijk duurder worden in plaats van goedkoper.

Dus ik sla het gade en ik zal erop blijven hameren dat mensen geen daling van hun facturen zien, maar een stijging. Ik zal dat blijven aankaarten, daar mag u zeker van zijn.

De voorzitter: Al mijn begrip voor uw vermoeidheid. Als u even wilt rusten, ga uw gang.

De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (cd&v): Dank u wel, voorzitter, en dank u wel, minister. Ik denk dat collega Van Rooy even abstractie heeft gemaakt van alle internationale studies die hier op dit moment over bestaan, maar ook van de realiteit.

Mijn goede collega-schepen uit het mooie Kruisem rijdt drie jaar elektrisch en is bijzonder tevreden over het feit dat ze rondrijdt met zonne-energie opgewekt op haar eigen dak, dat zij op drie jaar tijd 85 euro onderhoudskosten aan haar auto heeft gehad en op die manier zich veel goedkoper kan verplaatsen. En dat moet de bedoeling zijn: dat we ervoor zorgen dat het voor iedereen een winstgevend verhaal kan zijn, maar dan moet de infrastructuur er zijn en dan moet er inderdaad geïnvesteerd worden. We moeten dan ook op een efficiënte manier met die infrastructuur omgaan. Op dat vlak zijn er nog wat stappen te zetten.

Ik ben blij met uw vereenvoudigingsplannen, minister. Als u ingaat op onze goede suggesties om het stikstofdossier volgende week te regelen, dan is dat alvast achter de rug en kunnen we met deze werf, niet onbelangrijk, beginnen.

Wat het kapitaal en Fluvius betreft, denk ik dat we daar toch een grondig debat over moeten voeren. Er zijn een aantal opties om die financiering mogelijk te maken. Maar de optie waarbij Vlaanderen participeert betekent ook dat Vlaanderen rechter en partij wordt als het gaat over het beoordelen van de investeringsplannen van Fluvius, en de kosten die dan uiteindelijk doorgerekend worden. Dus dat is misschien toch een principiële vraag die we ons daarbij moeten stellen, maar dat zullen we ongetwijfeld op een later moment nog doen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de bestraffing van personen die een digitale meter weigeren en de discriminatie van personen die een bekabelde digitale meter aanvragen – 1682 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Bruno Tobback

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Ik krijg natuurlijk direct energie als ik in deze commissie een goed verdienend parlementslid zoals collega Bothuyne hoor verwijzen naar een ander goed verdienend politicus die heel blij is met zijn zonnepanelen en batterijwagen. Dat is zo typerend voor de ivorentorenmentaliteit in dit parlement, dat totaal geen notie heeft van hoeveel mensen krampachtig proberen te overleven en hun facturen proberen te betalen. Die hebben geen geld voor laadpalen, zonnepanelen of batterijwagens. Het is te potsierlijk voor woorden, maar als u dat blijft doen, dan zult u de kiesdrempel steeds sneller in zicht zien komen.

De digitale meter, iets anders waar veel Vlamingen zich over ergeren, is verplicht. Maar een belangrijk deel van de Vlamingen wil dat eigenlijk niet en verzet zich daartegen. Minister, eind 2022 sprak u over net geen negenduizend expliciete weigeraars, waarvan een zevenhonderdtal zeggen elektrosensitief te zijn. Fluvius

spreekt vandaag over 13.000 gezinnen die expliciet de installatie weigeren. Daarnaast zouden er ook nog zeventigduizend impliciete weigeraars zijn, waarvan de dossiers nog lopende zijn.

Op de bezorgdheden rond straling en elektrosensitiviteit werd een antwoord geboden. Volgens een arrest van het Grondwettelijk Hof uit 2021 moet er immers een alternatief voor de draadloze digitale meter beschikbaar zijn. Fluvius voerde dan ook een bekabelde optie in om hieraan tegemoet te komen.

Alleen is die bekabelde variant toch niet helemaal wat het lijkt. Er komt kritiek op, omdat het beginpunt van de straling, de antenne, gewoon is verhuisd van de digitale meter zelf naar de voorgevel of de rooilijn. Voor mensen die zeggen dat ze elektrosensitief zijn, is dat natuurlijk geen oplossing.

Bovendien worden mensen die om welke reden dan ook – die vrijheid zouden ze moeten hebben, vind ik – kiezen voor een bekabelde digitale meter, door Fluvius financieel gestraft. Indien men dat zendertje wil verplaatsen naar de gevel, kost dat 340 euro. Om de antenne naar de rooilijn te verplaatsen kost het zelfs 821 euro. De klant moet ook de kosten voor eventuele graafwerken op zich nemen. Dat kan dan 1000 euro of zelfs meer gaan kosten, terwijl dit toch louter de vrije keuze is voor een grondwettelijk bepaald recht.

Dat zijn dus discriminerende praktijken, zeker omdat de kosten voor de graafwerken wel gedekt worden voor mensen die een draadloze digitale meter willen laten plaatsen, maar dat niet kunnen door een slechte 4G-dekking of een goed geïsoleerd huis, waardoor ze een slecht signaal hebben. Er is dus een duidelijke discriminatie van degenen die om welke reden dan ook zelf voor een bekabelde digitale meter kiezen.

Als klap op de vuurpijl zullen mensen die herhaaldelijk een digitale meter weigeren nu ook juridisch vervolgd en bestraft worden. Eerst wordt er hun een ingebrekestelling verstuurd van 273 euro. Daarna volgt er een tweede van 295 euro. Uiteindelijk ontvangen die mensen een dagvaarding om voor de rechter te verschijnen.

Minister, is volgens u de huidige zogenaamde bekabelde digitale meter, waarbij de antenne dus louter een aantal meter verplaatst wordt en er dus nog steeds gecommuniceerd wordt via straling, in overeenstemming met het arrest van het Grondwettelijk Hof?

Wat vindt u van die 340 euro, die 821 euro of zelfs meer die men extra moet betalen voor een bekabelde digitale meter? Wat vindt u van het feit dat eventuele graafwerken worden doorgerekend indien de klant zelf voor een bekabelde versie van de digitale meter kiest?

Minister, zult u maatregelen treffen om de geschetste discriminerende praktijken rond de digitale meter tegen te gaan?

Wat zijn de ultieme consequenties voor weigeraars na zo'n rechtszaak? Zullen ze dwangsommen moeten betalen? Wordt hun de toegang tot elektriciteit en gas ontnomen of wordt die toegang sterk teruggebracht?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: De wetgeving na het arrest van het Grondwettelijk Hof vraagt dat er een bekabelde oplossing mogelijk is om grondwetsconform te zijn. Meer bepaald vraagt artikel 23 van de Grondwet het recht op de bescherming van een gezond leefmilieu. Fluvius heeft zoals voorzien in het Energiebesluit een bekabelde digitale meter ontwikkeld en het is aan de regulator, de Vlaamse Regulator

van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG), om erop toe te zien dat de netbeheerder de wetgeving correct toepast en respecteert.

Vanaf de rooilijn begint het publiek domein. De digitale meter en de externe antenne zorgen dus vanuit het publiek domein voor een efficiënte en beveiligde datacomunicatie met de databasebeheerder. Op dat publiek domein is nu al elektromagnetische straling aanwezig van gsm-masten, antennes, hoogspanningslijnen, mobiele telefoons en elektrische apparaten. Niemand kan toch verhinderen dat een wandelaar met een gsm op zak langs je huis op straat passeert? Ook burens hebben apparaten die elektromagnetische straling produceren, waaronder internetmodems. Het is uiteindelijk de VREG die zich hierover moet uitspreken.

Naast de periodieke tarieven die we via de elektriciteitsfactuur betalen, is ook voor het niet-periodiek tarief voor de plaatsing van een bekabelde digitale meter een tarief vastgelegd door de VREG. De regulator beslist om de hogere kosten voor een bekabelde meter door te rekenen aan de doelgroep die deze uitzondering vraagt. Indien Fluvius een bekabelde digitale meter plaatst op eigen initiatief, zijn de kosten uiteraard niet voor de betrokken klant.

Het is aan de VREG om toe te zien op de manier waarop Fluvius invulling geeft aan de Vlaamse wetgeving. Fluvius licht op zijn website toe wat de procedure is bij weigering van een digitale meter. Ook op [Vlaanderen.be](https://www.vlaanderen.be) wordt naar die website verwezen.

Finaal in die procedure, wanneer er geen reactie komt op de ingebrekestelling van Fluvius, wordt overgegaan tot dagvaarding. Als de digitale meter dan nog steeds wordt geweigerd, komt de zaak voor de rechtbank. Als de rechter in het voordeel van Fluvius beslist, zijn de kosten verbonden aan de gerechtelijke procedure ten laste van de weigeraar. Als deze dan nog steeds weigert om de digitale meter te laten plaatsen, zal Fluvius gedwongen worden om, desnoods met een deurwaarder en een slotenmaker, de digitale meter te plaatsen.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Minister, u hebt het goed toegelicht, maar wat vindt u daar nu zelf van, als u uzelf zo bezig hoort? Mensen die elk recht en elke vrijheid moeten hebben om zoiets te weigeren, om welke reden dan ook, zullen dan uiteindelijk juridisch vervolgd worden en daar ook financieel zwaar voor boeten. Dat is toch te gek voor woorden? En het is toch ook je reinste discriminatie dat mensen die dat weigeren, wel moeten betalen, terwijl mensen die een digitale bekabelde meter moeten hebben vanwege technische redenen, daar niet voor hoeven te betalen?

Ik wil er toch op wijzen dat er in de wet geen verplichting staat om een digitale meter te laten plaatsen, en dat het weigeren ervan geen misdrijf is. In het Vlaams Energiedecreet staat geen enkele strafrechtelijke sanctie voor iemand die een digitale meter weigert. En de Grondwet verklaart dat je woning, je huis onschendbaar is, en dat je dus mag weigeren om installateurs toe te laten die zo'n digitale meter komen plaatsen. Ik vind dit dus te gek voor woorden, ik begrijp niet dat u dit blijkbaar goed vindt. U zult allicht verwijzen naar de onafhankelijkheid van Fluvius in dezen, maar als u denkt dat de Vlamingen hier blij mee zijn, dat zij zich niet zwaar gekrenkt voelen in hun keuzevrijheid en in het recht om hun woning af te sluiten voor wie zij ook wensen, dan bent u toch wereldvreemd, sorry.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Minister, ik heb het ook al eerder aangekaart en ik vind het ongelooflijk dat het in onze digitale, technologische samenleving niet mogelijk is om een bekabelde versie te krijgen, iets wat rechtstreeks op de kabel

kan worden aangesloten. Dat wil zeggen dat we ons voor alles gaan toeleggen op dat draadloze.

U bent deze morgen ook naar hier gekomen, en u hebt ook gezien wat voor weer het is. En dan moet u ook begrijpen dat er in bepaalde klimatologische omstandigheden gewoon geen verbindingen zijn. We weten ook dat als we bij Zoom inloggen, en we werken draadloos, we verschillende keren onderbroken worden of dat het gewoon wegvalt. Vergelijk dat met een volledig bekabelde installatie, die aangesloten blijft. Daar is geen probleem. Ik begrijp niet dat het niet mogelijk is om gewoon een klein kabeltje van het ene toestel naar het andere aan te leggen, en dat men dat dan bij Fluvius kan adresseren, op hetzelfde adres, trouwens.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Een bekabelde oplossing kan uiteraard, technisch gezien, maar het gaat over de kostprijs. Er is indertijd door de regulator een kosten-batenanalyse gemaakt, die heel duidelijk heeft weergegeven dat een draadloos systeem veel goedkoper is dan een bekabeld systeem.

Als je kijkt naar andere landen waar ook digitale meters staan en waar men daar dus ook gebruik van maakt – Estland, Nederland, Spanje –, dan is dat allemaal draadloos. Als je naar een appartementsgebouw kijkt, dan zie je daar ook nergens kabels lopen naar wifitoestellen die dan geconnecteerd moeten worden, enzovoort. Als er een kabel binnenkomt, dan is dat allemaal draadloos. Dat is gewoon de goedkoopste technologie, en dat was ook de reden waarom men heel duidelijk daarvoor gekozen heeft in het kader van de kosten-batenanalyse.

En inderdaad, we hebben in de tijd nogal wat reacties gekregen van de vereniging die werkt rond elektrosensitiviteit. Daar was inderdaad een bezorgdheid over. Maar we hebben toen ook heel duidelijk aangevoeld – dat is wat collega Van Rooy dan de vrijheid van mensen noemt – dat je niet op twee systemen kunt blijven werken. Op een bepaald moment kies je voor een systeem, en dan is het inderdaad een systeem voor iedereen. De rode lichten aan het verkeerskruispunt zijn er ook voor iedereen. Je kunt niet zeggen dat je vrij bent, en dat je vindt dat je door het rood mag rijden, en dat een ander dat niet mag. Dat gaat niet op.

Maar we hebben toen inderdaad beslist dat daar een vergoeding tegenover mocht staan, een vergoeding die bepaald wordt door de regulator om te bekijken wat er correct en niet correct zou zijn. Daar hebben wij zelfs niets over te zeggen. Die vergoeding was er eigenlijk ook om tegen te gaan dat straks inderdaad iedereen zo'n bekabelde oplossing zou vragen, die daardoor dan veel duurder uitkomt. Want als dat ook veel duurder uitkomt, dan komen die meerkosten ook wel in onze elektriciteitsfactuur terecht.

In de basis werd er dus gekozen voor de goedkoopste oplossing, en daar kun je 98 procent van de mensen perfect mee bedienen. Voor die andere 2 procent is er inderdaad de optie geboden dat ze een bekabelde oplossing kunnen krijgen indien ze dat echt nodig vinden, vanwege hun eigen gezondheid. En dan respecteren we dat.

Bruno Tobback (Vooruit): Ik wil zelf ook even aansluiten en opmerken, minister Demir en collega Van Rooy, dat u in uw vorige vraag pleitte voor minder kabels, omdat we ze anders zouden moeten betalen, en dat u in deze vraag net pleit voor meer kabels, die we dan allemaal zouden moeten betalen. Ik moet vaststellen dat dat toch niet altijd even consequent is.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: We hebben goed geluisterd, maar ik heb geen bijkomende vragen, of beter gezegd antwoorden.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): U hebt geen bijkomende vragen? Van u verwachten wij antwoorden. *(Opmerkingen)*

Uw verspreking was natuurlijk minder erg dan de tussenkomst van de heer Gryffroy, die rode lichten, die nota bene op de openbare weg staan, gaat vergelijken met een meter in een woning, een woning die nog altijd eigendom is van de mensen. We leven nog altijd niet in een communistisch land waar de overheid gewoon de woning binnendringt om iets te installeren, desnoods tegen de wil van de mensen in. Want dat is wat hier gebeurt. Ik blijf het zeggen: wij zullen blijven strijden voor de keuzevrijheid van de mensen.

U kunt daar met uw hoofd van neen zitten schudden, maar ik garandeer u dat de mensen er het hunne van denken. De regelnevelij van de elektrificatie in verband met die energietransitie komt hen de strot uit. Ik zal dat hier blijven aankaarten, en u zult dat blijven zien in de peilingen. *(Opmerkingen van Andries Gryffroy)*

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de verloren rechtszaak van de minister tegen het capaciteitstarief – 1747 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het arrest van het Brusselse hof van beroep inzake het capaciteitstarief – 1768 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Bruno Tobback

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Dank u wel, voorzitter. Niet alleen strijden wij voor vrijheid en keuzevrijheid, maar ook tegen onrechtvaardigheid. In dezen vonden wij zelfs een medestander in de minister, die het capaciteitstarief terecht ook onrechtvaardig vond.

Wij hebben van in het begin gezegd dat dat onrechtvaardig is, en wij hebben dat capaciteitstarief ook van in het begin principieel afgekeurd en bestreden. Ik herhaal: principieel, dus niet alleen omdat er grote groepen zijn die meer zullen moeten betalen, maar ook principieel, omdat het mensen in hun vrijheid beperkt om te kiezen wanneer zij elektriciteit willen verbruiken, en met hoeveel toestellen tegelijk. Ik heb er zonet al naar verwezen dat je tegenwoordig krantenartikelen kunt lezen waarin experts aan het woord zijn om mensen te adviseren om op al hun toestellen te gaan lezen wat het kwartiervermogen is, en dat ze dat dan moeten opschrijven en optellen; dan denk ik: waar zijn we in vredesnaam mee bezig? Waar zadelen we de Vlamingen mee op?

Minister, u hebt geprobeerd om u daartegen te verzetten. Ik heb ook herhaald dat dit wel een beetje potsierlijk is. Niet alleen bent u te laat begonnen met uw verzet via juridische weg, maar ook hebt u zich eigenlijk verzet tegen uw eigen fanatieke en razendsnelle CO₂- en elektrificatiebeleid. Want dat ligt natuurlijk aan de basis van het ontwerp en de invoering van het capaciteitstarief. U hebt het daarnet gehad over de overbelasting van het elektriciteitsnet. Wel, dat is het gevolg van die

razendsnelle elektrificatie. Ook het capaciteitstarief is daarvan het gevolg. Wat wij hadden gevreesd is nu helaas realiteit geworden, minister: uw 'laatste strohalm' – zo hebt u het zelf genoemd – bent u nu kwijt, u hebt die rechtszaak verloren. Dat had ik helaas gevreesd.

Vandaar mijn vragen, minister.

Wat is uw reactie op dit verlies? Hoe kijkt u nu zelf terug op het parcours dat u in dezen hebt gereden? Vindt u dat u snel genoeg en correct hebt gehandeld?

Zijn er verdere stappen die u zou willen ondernemen om het capaciteitstarief alsnog van tafel te vegen? Zo ja, welke? Enkele dagen nadat ik deze vraag heb ingediend kwam het nieuws dat u ging bekijken hoe u bevoegdheden van de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG) kunt weghalen en naar de regering kunt brengen. Dat is goed nieuws. U mag dat altijd verder toelichten.

Ten derde, minister: ziet u nog andere pistes om de negatieve financiële impact van dit capaciteitstarief op de portemonnee van zovele Vlamingen te verzachten of te compenseren?

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (cd&v): Ik heb ook een vraag over het capaciteitstarief, en vooral over het arrest dat het Brusselse Hof van Beroep in dezen heeft gevelde.

Het tarief zelf is ingegaan op 1 januari 2023. We hebben daar vele jaren discussies over gehad met de VREG in de schoot van deze commissie. Ik denk dat we vanuit de meeste partijen opmerkingen en problemen hebben met de manier waarop de VREG het capaciteitstarief heeft vormgegeven. We zien allemaal zaken die anders of beter hadden gemoeten. Anderzijds zijn er heel veel partijen die principieel het nut inzien. Ik denk dat de N-VA zeven jaar geleden al gepleit heeft voor een capaciteitstarief, zij het niet op deze manier.

Vandaar dat wij vanuit cd&v altijd gezegd hebben dat we moeten kijken op welke manier we opnieuw aan tafel raken met de VREG en hoe we een doorstart mogelijk kunnen maken om zo snel mogelijk naar een nieuwe tariefstructuur en methodologie te gaan, die wel rekening kan houden met de opmerkingen die we van hieruit formuleren.

U hebt gekozen om toch eerst de juridische weg te bewandelen. Dat heeft uiteindelijk niets opgeleverd. Daarom heb ik een aantal vragen, minister.

Wat is de kostprijs van deze procedure, de adviezen en voorbereidingen inbegrepen? Er is uiteindelijk ook wel een financiële inspanning geleverd om deze procedure aanhangig te maken.

Wat zijn volgens u de concrete gevolgen van het arrest? Gaat u bijkomende stappen zetten? Welke stappen?

Op welke manier kunnen we nu werk maken van de doorstart, liefst in een gemeenschappelijk kader? Het is het parlement dat de richtlijnen bepaalt waarbinnen de regulator moet werken, maar u hebt uiteraard ook impact, vanuit de regering. Daarom lijkt het nuttig om naar een gemeenschappelijke basis te gaan om de discussie over een nieuw tarief aan te vatten.

Is er overleg gepland met de VREG en/of Fluviu en met het parlement in de komende maanden, om ervoor te zorgen dat we de problemen – die we allemaal hebben met het capaciteitstarief – zo snel mogelijk kunnen wegwerken?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Het capaciteitstarief is ondertussen op 1 januari 2023 in werking getreden, conform de beslissing van de VREG en ondanks de brede maatschappelijke contestatie tegen de manier waarop dat tarief vandaag voorligt. De procedure bij het Hof van Beroep had geen schorsende werking. De concrete gevolgen van het arrest van het Hof van Beroep zijn dus dat er in de feiten niets verandert en dat het reeds in werking getreden capaciteitstarief gewoon verschuldigd blijft, tenzij de VREG eventueel in de toekomst zelf nog op zijn stappen zou terugkomen.

Ik wist dat de slaagkansen verdeeld waren, maar ik denk dat ik alles op alles moest zetten om dat aan te vechten met het laatste middel dat we in handen hadden.

Ik blijf het fundamenteel oneens met de timing voor deze hervorming van de VREG en het tarief zoals het nu is. Ik begrijp niet waarom men het voor de kleine gebruikers niet wil bekijken om eventueel met een vast tarief, of iets anders, te werken. Dat is altijd onze vraag geweest. Wij vonden ook de timing niet gelukkig, omdat er op dit moment nog maar heel weinig mensen zijn die een digitale meter hebben.

De realiteit is spijtig genoeg dat de op de Europese richtlijnen gestoelde bevoegdheden van de energieregulator een immens democratisch deficit met zich meebrengen en dat die regulator vanuit een eigen groot gelijk zegt dat dit het is, en verder niet luistert naar de beleidsmakers en de maatschappelijke actoren, die ook bezwaren hadden. Dat werd allemaal aan de kant geschoven zonder dat daar veel tegen kan worden ingebracht.

Het is het Hof van Beroep van Brussel dat in deze materie bevoegd is en dat ondertussen zijn arrest heeft gevelde. Een van de consequenties van het feit dat de decreetgever dat Hof van Beroep als enige bevoegd heeft gemaakt voor het aanvechten van tariefbeslissingen van de energieregulator is dat zo een arrest steeds een uitspraak in eerste en laatste aanleg is, waartegen geen verder hoger beroep meer mogelijk is. Het enige juridische middel dat hypothetisch gezien nog openstaat, is het indienen van een voorziening in cassatie tegen het arrest, maar ik hoef u niet te zeggen dat de scope en de slaagkansen van zo een voorziening uiteraard beperkt zijn. We willen dat wel bekijken, maar we weten dat de slaagkansen heel beperkt zijn.

Wat zijn de volgende stappen? Uiteraard gaan we nogmaals met de VREG samenzitten om hen op het hart te drukken – ik denk dat jullie dat ook moeten doen – dat er in dat tarief toch een aantal zaken zitten die wringen en die rechtvaardiger moeten worden gemaakt.

Op mijn voorstel heeft de Vlaamse Regering op 3 februari een aanpassing aan het Energiebesluit goedgekeurd. Die aanpassing voorziet een mogelijke flankerende maatregel in een uitbreiding van de doelgroep van afnemers die recht hebben op een kortingsbon voor energiezuinige huishoudapparaten. Dit instrument werd voorgesteld onder voorbehoud van het arrest van het Hof van Beroep te Brussel aangaande het capaciteitstarief.

Vanaf 1 januari 2024 tot en met 31 december 2026 kan voor deze doelgroep een kortingsbon voor de aankoop van bepaalde energiezuinige huishoudtoestellen deze stijging van het tarief compenseren. Er werd bepaald dat deze bijkomende doelgroep slechts recht heeft op één kortingsbon per periode van twaalf maanden. Ik ga wel eens nakijken waarom dat voorzien is voor 1 januari 2024, en waarom we dat niet onmiddellijk kunnen doen. Dat moeten we eens bekijken, om die compensatie zo snel mogelijk toe te passen.

De kortingsbon voor deze doelgroep is een uitbreiding van het bestaande steunsysteem. Dat kunnen we dus zelf doen, daarvoor hoeven we niet naar de VREG of

naar Fluvius. Dat is goed. Ik denk dat dit flankerend wel kan helpen voor die doelgroep.

We hebben al veel overlegd over het capaciteitstarief, en we gaan dat blijven doen, met de VREG, om te bekijken of er niet iets mogelijk is. Daarnaast gaan we ook het flankerend beleid dat we voorzien hebben versnellen.

Wat de totale kostprijs van de juridische procedures betreft: die moeten we nog binnenkrijgen. Dat zal in de loop van de volgende weken of maanden gebeuren, denk ik.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Minister, ik lees inderdaad dat u de taken van de VREG wilt beperken tot een strikt minimum. Dat kan ook, volgens de Europese richtlijnen. U hebt daar nog heel wat speelruimte.

Vindt u nu zelf niet dat u dat veel eerder had moeten doen? Waarom hebt u dat plan niet opgevat bij uw aantreden als minister? Het is natuurlijk evident dat dit soort zaken had moeten kunnen worden voorkomen.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (cd&v): Dank u wel, minister, voor uw antwoorden. U hebt eigenlijk al geantwoord op de bijkomende vraag die ik ging stellen rond het flankerend beleid. Het is een goede zaak dat we voor de groep die dreigt een hogere factuur te hebben met het capaciteitstarief ondersteuning voorzien om ook structureel minder energie te gaan verbruiken, en slimmer energie te gaan gebruiken. Ik denk dat die toestellen komen met een slimme sturing, of de mogelijkheid om tot een slimme sturing van het verbruik over te gaan.

Kunt u nog meer uitleg geven over de juiste doelgroep, en de hoogte van de bon die u voor ogen hebt? En inderdaad, graag een versnelling bij de implementatie als dat kan. Het zou een goede zaak zijn en voor veel mensen een goede ondersteuning als we niet hoeven te wachten tot 1 januari 2024 om in te spelen op de mogelijkheden en moeilijkheden die het capaciteitstarief biedt.

Wat het tarief zelf betreft is het goed dat u opnieuw aan tafel gaat. Voorzitter, ik denk dat het, na dit arrest, het best is dat we ook in deze commissie opnieuw initiatief nemen. Er is een evaluatieprocedure van het tarief opgestart in de schoot van de VREG, denk ik. De nieuwe periode wordt voorbereid. Het lijkt me een goed idee dat we daarover ook meteen de dialoog aangaan. Vandaar mijn voorstel om dat alvast in de regeling der werkzaamheden vast te pakken.

De voorzitter: Dat lijkt me een nuttige suggestie, collega Bothuyne.

De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Daar sluit ik mij volledig bij aan, collega's.

Minister, de vraag naar de flankering zit natuurlijk exact in het centrum van het debat. De VREG heeft zijn bevoegdheden voor wat betreft de tarifiering. Ik ben medestander om te bekijken, met Europa en op andere manieren, hoe we de taken van de regulator strakker kunnen bepalen. Een liberaal pleit graag voor een kern-takendebat, en dit is er ook zo een. Ik vrees alleen dat voor het bepalen van een capaciteitstarief de regulator vrij veel ruimte zal hebben. In de discussies met de VREG, en met u ook, ging het vaak meer over 'hoe' dat tarief geïnstalleerd zou worden, niet 'of' dat tarief er ook moet komen.

Collega Van Rooy schetst hier een valse tegenstelling. Het gaat niet over vrijheid. Het gaat erover dat een mens betaalt voor wat hij verbruikt, voor de impact die hij creëert op het net. Daar zit ook een positieve kant aan, namelijk dat het op termijn goedkoper te maken is voor mensen die een zuinig verbruiksprofiel hebben. En het gaat hier niet over rijke mensen, of mensen die veel tijd hebben om op elk toestel te gaan loeren wat het kwartierverbruik is. Vlaamse bedrijven staan bij bosjes klaar om die taken op te nemen. In feite zien we dat het leverancierslandschap aan het veranderen is en dat het niet meer alleen zal gaan over leveren of doorverkopen van elektriciteit die men elders gekocht heeft, maar dat er gezocht wordt om elektriciteit zuiniger te gebruiken en zuiniger in te zetten.

Elke transitie en elke verandering die ons uiteindelijk moet vooruithelpen is moeilijk. Ik denk dus dat het terecht is dat onze focus, en ook die van u, erop gericht is om te kijken hoe we ervoor kunnen zorgen dat die verandering, die oncomfortabel en lastig is, rechtvaardig is, en dat er voor de kleine gebruikers een juist overgangsmechanisme komt zodat zij er niet de dupe van worden.

Ik sluit me aan bij de bijkomende vragen van collega Bothuyne: kunt u al een tipje van de sluier lichten over welke categorie van verbruikers u in gedachten hebt, hoe hoog die premie zal zijn, en vanaf wanneer we daarvan meer details kunnen verwachten?

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): Minister, u zei dat u het laatste middel hebt aangegrepen tegen het capaciteitstarief, en dat was dan in de rechtszaal. Dat is ondertussen beslist.

Ik wil toch ook een oproep doen, namelijk: doe voort en zie niet om. Ik denk dat het tijd is om nu opnieuw de handen in elkaar te slaan, en misschien meer aan de onderhandelingstafel samen te werken dan in de rechtszalen. De uitdagingen voor de Vlaamse overheid, Fluvius en de VREG zijn enorm, en er liggen nog altijd gigantische taken op ons te wachten. Er is meer dan genoeg werk om de transitie waar te maken.

Er kunnen nu zaken weggenomen worden bij de VREG. Dat bent u aan het onderzoeken. Maar het moet dan vooral ook beter worden voor de samenleving. Ik denk bijvoorbeeld aan het rapport met sociale statistieken dat de VREG opmaakte. Moet de VREG dat doen? Wat mij betreft niet per se, maar laat dan dat rapport niet wegvallen. Iemand anders zal dan wel die rol moeten overnemen.

Meer samenwerking dus, ik denk dat iedereen nog genoeg werk op de plank heeft liggen. Maar we moeten dan vooral ook wel over het verleden heen stappen en ervan uitgaan dat we nu verder moeten werken aan de energietransitie, in plaats van de hele tijd op de conflicten uit het verleden te blijven terugkijken.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Collega Bothuyne, u hebt het juist geformuleerd: zeven jaar geleden waren wij inderdaad ook voorstander van het capaciteitstarief, maar niet op deze manier, die het voor een beperkte groep duurder maakt, maar ook technologisch niet op deze manier. Daar zijn we nu toch al jaren voor aan het strijden. Het feit dat we geen 'time of use' hebben en dat we dus niet de trigger of de wortel krijgen als we buiten bepaalde dure zones ons vermogen opnemen, dat is voor mij een gemiste kans.

Ik ga een voorbeeld geven. Ik heb recent mensen horen zeggen dat ze hun wagen moeten opladen en dat ze, door het capaciteitstarief, proberen om zoveel mogelijk gedurende de hele dag te laden, als ze thuis zijn. Waarom? Dan maken ze geen

piek en spreiden ze de consumptie om de wagen te laden over zoveel mogelijk uren. Wat krijg je dan? Normaal heeft een verbruiksgrafiek in Vlaanderen hoogtes en laagtes, en nu krijg je een kleine band die er overal bij komt. Maar dat was niet de bedoeling van het capaciteitstarief. De bedoeling is dat we proberen de hoogtes wat naar beneden te krijgen en de laagtes zoveel mogelijk op te vullen. Met andere woorden: dat mensen proberen om meer gebruik te maken van het net tijdens de lagere periodes en minder tijdens de piekperiodes. Dat is totaal mislukt.

Ten tweede: bij degenen die een digitale meter hebben zie ik dat die mensen, dankzij die digitale meter, proberen te kijken waar ze kunnen besparen zonder dat ze moeten investeren. Ik hoor getallen van 30 à 35 procent besparing, gewoon doordat men de temperatuur wat lager zet en dergelijke. Dat zijn geen investeringen, dat gaat over gedrag. Men doet dat dan ook, en zeker in een tijd van crisis hebben heel veel mensen dat gedaan, maar zij krijgen wel een afrekening op basis van een gestandaardiseerd gebruiksprofiel. Dat is dus net alsof je geen digitale meter hebt. Als je daarover dan uitleg vraagt, dan zegt men als iedere Vlaming nu plots zou gaan vragen om een correcte afrekening te krijgen per maand – dat is zeker van belang bij variabele contracten –, dan valt het V-test-platform plat. Dus inderdaad, wij waren zeven jaar geleden voorstander, maar niet op deze manier en ook niet met dat platform. Ik sta er nog altijd 100 procent achter dat we naar de rechtbank zijn gestapt, of dat de minister naar de rechtbank is gestapt. Het kan voor mij niet dat de regulator mij zegt: we kunnen u geen correcte afrekening geven per maand, het systeem kan dat niet aan, maar we gaan dat wel doen voor de capaciteit per kilowatt. Wat niet kan voor kilowattuur kan dus blijkbaar wel voor kilowatt. Ik denk inderdaad dat we moeten blijven strijden om, ten eerste, die ongelijkheid weg te nemen zodat je een correcte factuur krijgt, en ten tweede, de mensen te triggeren om hun verbruik te proberen te verschuiven naar periodes waar er effectief een dal is, eerder dan dat men een laag op het geheel legt, want daarmee help je de transitie niet vooruit.

Bruno Tobback (Vooruit): Ik wil zelf even aansluiten. Minister, ik heb het gevoel, nee, het is duidelijk dat dit hele verhaal van het capaciteitstarief ondertussen een verzamelbak van absurditeiten geworden is. We hebben een capaciteitstarief ingevoerd dat alleen maar werkt voor mensen die een digitale meter hebben, op een moment dat hoogstens een derde van de klanten een digitale meter heeft. Dat is al de eerste absurditeit.

Ten tweede: ik steun het idee van de premie die u aankondigt, op voorwaarde dat die dan correct toegewezen wordt aan de juiste mensen, maar een overheid die premies moet aanbieden om te compenseren voor een regulator die een capaciteitstarief invoert, dat is echt wel van de pot gerukt.

Maar, terugkomend op een vraag van daarnet, is het meest bizarre eigenlijk dat een gigantische investering in en versterking van het elektriciteitsnet, die nodig is en die ik goed vind, 25 euro per gezin per jaar zou kosten. Om te vermijden dat dat 30 euro per gezin per jaar zou worden, of nog iets meer, gaan we een capaciteitstarief invoeren dat voor veel gezinnen veel meer dan die 25 euro per jaar kost. Hoe absurd kan het zijn? In het geval van de investering in het elektriciteitsnet worden we daar nog wel allemaal beter van, want we krijgen goedkopere elektriciteit. In het geval van het capaciteitstarief hebben we daar eigenlijk niets aan. We remmen gewoon de ontwikkeling van ons net af. Zijn die berekeningen ooit betrokken in het overleg met de VREG? Ik heb het gevoel dat het capaciteitstarief ons meer kost dan dat investeringen in het net ons zouden kosten, en dat het ons in elk geval niets opbrengt.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Ja, laat me misschien beginnen met de VREG, en de beperking van zijn taken. We zijn daar inderdaad naar aan het kijken. Ik denk dat de VREG historisch een aantal taken heeft gekregen die niets met tarieven te maken hebben. Het verschuiven van deze taken naar het Vlaams Energie- en Klimaatagentschap (VEKA) heeft vooral te maken met goed bestuur: de juiste taken bij de juiste dienst. De VREG behoudt gewoon de tarieven, wat ook moet van Europa. Uw laatste bedenking was heel juist. Ik weet niet of de VREG hier nog eens komt, dan kunnen jullie dat misschien ook eens vragen. Fluvius heeft ook zijn ontwikkelingsplan. In hoeverre stemt dat overeen met het capaciteitstarief?

Wij willen ervoor zorgen dat er een vorm van flankerend beleid is, vandaar dat we dus die premie hebben voor de aankoop van huishoudtoestellen die veel minder energie verbruiken. Voor wie is dat? In het besluit van de Vlaamse Regering zie je de voorwaarden, maar de bottomline is dat het is voor iedereen met een klein verbruik, zonder zonnepanelen, en die er gedomicilieerd is. Dus mensen met een tweede verblijf zijn ervan uitgesloten. Voor het overige zal ik met de VREG ook samenzitten om te kijken hoe het nu verder moet.

Dan was er nog de vraag van collega Van Rooy, helemaal aan het begin. Wij hebben in het begin heel lang met de VREG gesproken, om een aantal wijzigingen aan te brengen aan het tarief. Voor de doelgroep 'exclusief nachttarief' is het ons bijvoorbeeld gelukt. Dat tarief hebben ze aangepast, waardoor honderdduizend gezinnen gespaard werden van een gigantische tarifiering. Wij hebben eigenlijk altijd gemeend, ook door de studie die door de universiteit werd gedaan, om dat voor de kleine gebruikers wat aan te passen. We wilden ook de timing van de deadline voor de invoering nog wat uitstellen, en afstemmen op het ontwikkelingsplan van Fluvius. Maar ja, de VREG heeft daarover een exclusieve bevoegdheid – ik vind dat heel merkwaardig – en als ze niet naar ons luisteren ... Ze luisteren ook niet naar jullie, dat is hier in het parlement ook vaak gezegd. Mij rest alleen nog om verder met hen samen te zitten.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Ja, ik herhaal: wij zijn als enigen principieel tegen dit capaciteitstarief. Alle andere partijen in deze commissie modderen wat aan met flankerende maatregelen en premies, om te proberen hun eigen slechte beleid, dat tot dit capaciteitstarief heeft geleid, een beetje te herstellen. Dat is natuurlijk potsierlijke loodgieterij.

Ik kan alleen maar vaststellen – mijn vraag over de overbelasting kaartte dat aan – dat niemand na al die jaren, ondertussen eigenlijk decennia, van die hernieuwbare energie en die elektrificatie het idee heeft dat de Vlaamse Regering dat nu eens goed heeft gedaan, dat we voelen dat onze energie goedkoper wordt, dat we ons op ons gemak voelen en niet worden opgezadeld met extra regeltjes. Nee, integendeel, het wordt alleen maar duurder, en het wordt alleen maar complexer voor de mensen. En daar wordt u op afgerekend.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (cd&v): Minister, het is natuurlijk niet de bedoeling dat het duurder wordt voor de mensen. Ik durf ook te geloven dat het eigenlijk de bedoeling is van de VREG om het niet duurder te maken. Alleen zijn er bij de uitwerking van wat ze doen wel wat vragen te stellen. Ik ben dus blij dat we in deze commissie de VREG zo snel mogelijk opnieuw uitnodigen. Ik ben ook heel positief over het flankerend beleid dat u in dezen voert, om er op die manier voor te zorgen dat iedereen mee is in de energietransitie, ook wie een lager inkomen heeft. Dank u wel.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.